

Аналіз факторів глобальної конкурентоздатності

Розкрито сутність дванадцяти складових Індексу глобальної конкурентоспроможності (ІГК), взаємозв'язки між ними, загальний алгоритм розрахунку ІГК. Досліджено динаміку ІГК України за складовими ІГК. На основі ІГК виявлено фактори, що формували глобальну конкурентоздатність України у період до і після глобальної фінансової кризи. Зроблено порівняльний аналіз України та окремих країн світу за ІГК.

Ключові слова: конкуренція, глобальна конкурентоздатність, індекс глобальної конкурентоспроможності, складова конкурентоздатності, переваги.

Постановка проблеми. Глобальна конкурентоздатність національної економіки, яка є визначальним критерієм її ефективності, забезпечується через конкурентні переваги, які обумовлюють темпи зростання національного виробництва і рівень національної безпеки. Здобуття конкурентних переваг країнами супроводжується застосуванням глобальної конкурентної боротьби і поглибленням соціальної та економічної диференціації у світі. Це актуалізує дослідження шляхів досягнення конкурентних переваг країнами, які стали символами глобальної конкурентоздатності, а також можливостей підвищення її рівня в країнах з трансформаційною економікою, зокрема в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Глобальна конкурентоздатність – явище складне і багатогранне, особливо в сучасному конкурентному ринковому середовищі, де визначається місце, роль та майбутнє країни. Теоретичне поняття “конкурентоздатності” еволюціонувало протягом довгого періоду часу, набувало різних форм, залежало від багатьох факторів. Проблеми конкурентоздатності присвячено праці як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Але багато аспектів цієї наукової проблеми залишаються недостатньо розкритими та обґрунтованими. Аналіз окремих її аспектів міститься в працях таких зарубіжних вчених як М. Портер [1], М. Рейнолдс [2], Е. Смітт [3], Л. Тейлор [4], М. Фрідман [5], Ф. Хайек [6] та ін. Серед українських науковців її досліджували Л. Антонюк, Д. Лук'яненко, В. Новицький, А. Поручник, С. Соколенко, А. Філіпенко, Т. Циганкова, О. Шнирко, О. Шниркова. Але їхні дослідження здебільшого стосувались конкурентоспроможності товарів, фірм, галузей, регіонів. Однак конкурентоздатність країни не є простою сумою конкурентоспроможностей товарів, галузей, регіонів, а є їх якісним поєднанням в комплексі з іншими факторами.

Метою дослідження є аналіз теоретико-методологічних засад глобальної конкурентоспроможності, а також окремих аспектів і форм її досягнення в деяких країнах та напрацювання якісних пропозицій застосування цього досвіду для нашої країни.

Виклад основного матеріалу. За визначенням Світового економічного форуму (СЕФ), конкурентоздатність країни розглядається як сукупність факторів, політик та інституцій, які визначають рівень ефективності країни, що означає більш високий рівень використання наявних факторів виробництва і ресурсів, а також сукупного зростання економіки. Отже, більш конкурентоздатна економіка матиме більш високі темпи зростання у середньо- та довгостроковому періоді [7].

Для визначення ключових елементів стійкого розвитку окремих країн СЕФ розраховує Індекс глобальної конкурентоспроможності (ІГК), на основі яких проводяться порівняння і аналіз змін рівня конкурентоздатності для різних країн.

Крім ІГК для міжнародних порівнянь конкурентних переваг в світовій практиці застосовуються Індекс конкурентоспроможності бізнесу (ІКБ), який також розраховує СЕФ, та індекс порівняльних переваг (ІПП), який розраховується Міжнародним інститутом розвитку менеджменту (м. Лозанна, Швейцарія).

Методології порівняльного оцінювання глобальної конкурентоздатності на базі розрахунків ІПП і ІКБ ґрунтуються на композиційному поєднанні загальних характеристик країни у декілька критеріїв, та в подальшому – у показники конкурентоспроможності, що дозволяє проводити багатоаспектні дослідження відмінностей між країнами світу, визначати найбільш критичні відставання і обґрунтовувати стратегічні пріоритети політик уряду в підвищенні конкурентоздатності країни. Це дві різні методологічні концепції, але за переліком критеріїв вони доповнюють одна одну.

Методологія ІПП основана на екстенсивних статистичних показниках, внаслідок чого деякі країни виходять на високі рейтингові позиції незважаючи на низьку соціальну ефективність розвитку економіки, а розвинені (невеликі за розміром) країни отримують нижчий рейтинг.

Усі згадані індекси конкурентоспроможності є надзвичайно ефективними й інформативними, однак ІГК набув більшої популярності. Найбільш використовуваною методологією оцінювання конкурентоздатності країн є методологія СЕФ, яка була розроблена у співпраці з професором Хав'єром Сала-і-Мартіном з Колумбійського університету та вперше представлена у 2004 році [8]. Відтоді ІГК став головним індексом СЕФ для вимірювання глобальної конкурентоздатності країн.

ІГК було розроблено для оцінювання потенціалу зростання країн у середньостроковій та довгостроковій перспективі з погляду на поточний рівень розвитку. Методологія ІГК враховує основні новітні економічні ідеї щодо конкурентоздатності, а також складність процесу економічного зростання. З погляду на це для розрахунку ІГК використовуються зважені середні значення показників, кожний з яких відображає одну з 12 складових.

Складова 1: Державні та приватні інституції

Інституціональне середовище формує базу, у межах якої приватні підприємці, компанії та уряди взаємодіють один з одним з метою отримання доходу та збагачення економіки, суттєво впливаючи на конкурентоздатність та економічне зростання. Якість інституціонального середовища впливає на спосіб, у який різні суспільства здобувають переваги та зазнають втрат від реалізації стратегій і програм розвитку, а також на інвестиційні рішення і організацію виробництва.

Складова 2: Інфраструктура

Високорозвинена інфраструктура має велике значення для ефективного функціонування економіки, оскільки вона є важливим фактором, що визначає місце розташування економічної діяльності, а також види діяльності або сектори, що можуть досягти високого рівня розвитку. Високоякісна транспортна інфраструктура зменшує вплив відстаней між регіонами, що забезпечує реальну інтеграцію національного ринку та його зв'язок з ринками інших країн і регіонів. Вона також стимулює рух робочої сили, забезпечує безперешкодне постачання електроенергії в необхідному обсязі для задоволення потреб підприємств, а також швидкий і вільний потік інформації.

Складова 3: Макроекономічна стабільність

Макроекономічна стабільність сама по собі не може збільшити конкурентоздатність країни. Однак макроекономічний хаос серйозно шкодить економіці. Компанії не в змозі прийняти обґрунтовані рішення за нестійкого рівня цін, фінансовий сектор не може функціонувати за умов гігантського дефіциту бюджету. Держава не може ефективно надавати послуги, якщо вона повинна виплачувати величезні відсотки за попередні борги.

Складова 4: Охорона здоров'я та початкова освіта

Здорова та освічена робоча сила має життєво важливе значення для конкурентоздатності й продуктивності країни. Хворі працівники створюють значні додаткові витрати для бізнесу, оскільки вони або відсутні на роботі, або працюють

менш продуктивно. Інвестиції в охорону здоров'я мають надзвичайно важливе значення як з економічного, так і з морального погляду. Крім здоров'я ця складова також враховує рівень та якість початкової освіти населення.

Складова 5: Вища освіта та професійна підготовка

Якісна вища освіта та професійна підготовка мають вирішальне значення для економік, які намагаються рухатися вперед шляхом створення додаткової вартості, не обмежуючись простими виробничими процесами та продукцією. Тому в цій групі факторів оцінюється рівень зарахування до середніх шкіл і ВНЗ, а також якість освіти. Враховуються також рівень навчання та наявність професійної підготовки, оскільки вони забезпечують працівникам можливість регулярно поліпшувати навички під час роботи з постійно оновлюваними виробничими системами.

Складова 6: Ефективність ринку товарів

Країни з ефективними ринками виробляють необхідний асортимент товарів та послуг з урахуванням умов попиту-пропозиції. Крім того, такі ринки гарантують найбільш сприятливі умови для проведення операцій купівлі-продажу товарів. Здорова ринкова конкуренція на внутрішньому та зовнішньому ринках має важливе значення для підвищення ринкової ефективності та, відповідно, продуктивності бізнесу. Вона гарантує виживання найефективнішим фірмам. Ефективність ринку також враховує умови попиту, який змушує компанії упроваджувати інноваційні рішення та орієнтуватися на потреби клієнта, стимулюючи таким чином здорову конкуренцію.

Складова 7: Ефективність ринку праці

Ефективність і гнучкість ринку праці мають вкрай важливе значення для забезпечення швидкого переміщення працівників з одного сектора в інший, що стимулює найбільш ефективне їх використання в економіці та створює необхідну ініціативу для максимальної самовідданості на робочому місці. Крім того, гнучкість ринку праці передбачає право підприємців змінювати заробітну плату працівникам, що сприяє покращенню відносин між роботодавцем та працівником. Ефективність ринку праці забезпечує рівність між жінками і чоловіками та можливість утримувати таланти від виїзду за кордон.

Складова 8: Рівень розвитку фінансового ринку

Ефективний фінансовий сектор забезпечує ефективне інвестування внутрішніх і зовнішніх ресурсів в економіку країни. При цьому ресурси спрямовуються не тим, хто має політичні зв'язки, а найбільш ефективним підприємцям або в інвестиційні проекти з найбільш високим очікуваним прибутком, що передбачає ретельне оцінювання ризиків. Ефективний фінансовий ринок створює продукти та методи відповідно до їхніх потреб з таких джерел як позики, ринок цінних паперів та венчурний капітал.

Складова 9: Оснащення новітніми технологіями

У цій групі оцінюється швидкість, з якою економіка переймає і ефективно використовує, але не обов'язково розвиває, новітні технології. У сучасному глобалізованому світі можливість переймати та використовувати новітні технології стала однією з найбільших важливих конкурентних переваг фірм.

Складова 10: Розмір ринку

Розмір ринку впливає на продуктивність, оскільки великі ринки дозволяють компаніям використовувати переваги ефекту масштабу виробництва. Якщо раніше діяльність компаній здебільшого обмежувалася національним ринком, в епоху глобалізації переважного значення набуває глобальний ринок, особливо для невеликих країн. Саме тому під час аналізу 10-ї складової економічної конкурентоздатності враховується розмір як внутрішнього, так і зовнішнього ринку країни.

Складова 11: Рівень розвитку бізнесу

Рівень розвитку бізнесу стосується загальної якості бізнес-мереж країни, а також складності операцій і стратегій окремих фірм. Це впливає на рівень ефективності виробництва товарів і послуг на рівні фірм, а відтак на продуктивність і конкурентоздатність на рівні країни. Об'єднання компаній-споживачів та компаній-постачальників у групи (кластери) за географічною близькістю сприяє зростанню їхньої ефективності, розширенню можливостей для інновацій, усуненню бар'єрів

для створення нових фірм. На базі стратегій, розроблених фірмами, залученими до кластеру (брендинг, маркетинг, наявність ланцюга створення доданої вартості, виробництво унікальних і складних товарів), виникають комплексні та сучасні бізнес-процеси, оскільки нові ідеї переходять від одних фірм до інших.

Складова 12: Інновації

У довгостроковій перспективі підвищення ефективності та рівня життя можливе лише завдяки технологічним інноваціям. Особливе значення інновації мають для розвинених країн, де впроваджуються найбільш передові технології, що обмежує можливість адаптації та використання зовнішніх технологій іншими країнами (див. складову 9). Але компанії в таких країнах повинні розробляти найсучасніші товари та процеси для збереження конкурентної переваги, що вимагає створення сприятливого інноваційного середовища, підтримуваного з боку державного і приватного секторів: достатніх інвестицій у наукові дослідження, особливо з боку бізнесу, передових дослідницьких інститутів, науково-технологічної співпраці між університетами та бізнесом, а також захисту інтелектуальної власності.

Взаємозв'язок між 12 складовими

Хоча 12 складових конкурентоздатності представлені окремо, але всі вони взаємопов'язані, а також посилюють одна одну. Наприклад, бізнес не зможе впроваджувати інновації (12-та складова), якщо інституції (перша складова), які відповідають за захист інтелектуальної власності, не виконують свою роль, або якщо робоча сила недостатньо освічена або некваліфікована (п'ята складова). Під час підрахунку індексу 12 складових будуть агреговані в єдиний індекс, але показники також вказані для кожної з них окремо. Це уможливило проведення аналізу сильних та слабких сторін конкурентоздатності країн та формування на його основі пріоритетів майбутньої економічної політики.

Методика обчислення ІГК також враховує відмінності в конкурентних перевагах країн залежно від ВВП на душу населення. При цьому країни поділяються на три рівні залежно від складності управління економікою:

- факторний розвиток (рівень 1) – країни, конкурентоздатність яких базується на інтенсивному використанні основних факторів виробництва, а рівень ВВП на душу населення менше 2000 дол. США (включаючи групу країн з перехідною економікою з ВВП на душу населення 2000–3000 дол. США);
- ефективний розвиток (рівень 2) – країни, конкурентоздатність яких базується на підвищенні ефективності і продуктивності виробництва і функціонування економіки, а рівень ВВП на душу населення складає 3000–9000 дол. США (включаючи групу країн з перехідною економікою з ВВП на душу населення 3000–17000 дол. США);
- інноваційний розвиток (рівень 3) – країни, конкурентоздатність яких базується на упровадженні і застосуванні інновацій, а рівень ВВП на душу населення більше 17000 дол. США.

Усі дев'ять груп факторів ІГК мають різний вплив у різних країнах, і важливість кожного з них залежить від особливостей поточного етапу соціально-економічного розвитку країни. Для врахування цих особливостей всі фактори конкурентоздатності розподілені на групи для обчислення трьох проміжних індексів, які є індикаторами соціально-економічного розвитку країни:

1. Проміжний індекс фундаментальних факторів розвитку обраховується на основі факторів, що входять до складових “Інституції”, “Інфраструктура”, “Макроекономіка”, “Здоров'я і початкова освіта”. Він з найбільшою вагою враховується в ІГК країн 1 рівня.
2. Проміжний індекс факторів, що підсилюють ефективність, будується на основі таких факторів, що входять до складових “Вища освіта і навчання”, “Ефективність ринків”, “Технологічна готовність”. Він з найбільшою вагою враховується в ІГК країн 2 рівня.
3. Проміжний індекс факторів інноваційності розраховується на основі факторів, що входять до складових “Рівень розвитку бізнесу” та “Інноваційність”. Він з найбільшою вагою враховується в ІГК країн 3 рівня.

ІГК розраховується на основі цих проміжних індексів, врахованих з вагою залежно від рівня розвитку країни (1, 2 або 3). ІГК для кожного рівня розвитку розподіляються за рівнем ВВП на душу населення, обчисленим за ринковими валютними курсами. Отримані ІГК забезпечують “діагностичну карту”, яка дозволяє оцінити всі 12 складових економічної системи будь-якої країни у порівнянні з іншими країнами.

Під час формування ІГК частина критеріїв визначається на базі статистичної інформації, частина – за результатами опитувань. В Україні щороку проводиться опитування близько ста фірм [9]. Вибірка фірм формується у розрізі базових галузей (відповідно до кількості працюючих у кожній галузі) та основних регіонів (Схід, Захід, Південь, Центр, Київ). За оцінками СЕФ Україна знаходиться між рівнями 1 та 2.

У рейтингу СЕФ за 2009–2010 рр. Україна посіла 82 позицію серед 133 країн, опустившись на 10 позицій. Після періоду відносної стабільності рейтингу за 2006–2008 рр. (69, 73 і 72 місце відповідно), Україна опинилась у дев'ятій десятці країн, де вона перебувала до цього. При цьому Україна знаходиться у групі латиноамериканських та африканських країн, що розвиваються, її безпосередніми сусідами за рейтингом ІГК є Гамбія та Алжир.

Слід зауважити, що рейтинг України був нестійким до наслідків фінансової кризи. Утім, за припущенням, конкурентоздатність країни не повинна залежати від тимчасових економічних шоків, проте фінансова криза виявилася затяжною і негативно позначилася практично на всіх країнах. Це особливо стосується України, яка постраждала від кризи більше ніж інші країни регіону Східної Європи (15,1-відсоткове падіння ВВП у 2009 році).

Як свідчать результати розрахунку ІГК України за 2009–2010 рр., країна відкотилася назад за всіма трьома групами складових рейтингу: базовими вимогами (з 86 на 94 місце); підсилювачами ефективності (з 58 на 68) та факторами інноваційного розвитку (з 66 на 80). При цьому для України найважливішими є оцінки саме за першими десятима складовими конкурентоздатності, оскільки вона знаходиться на другій стадії розвитку (рівень 2).

Україна покращила свій рейтинг лише за трьома складовими конкурентоздатності. Вона посіла 49 місце за складовою “Ефективність ринку праці”, 29 місце – за складовою “Розмір ринку” і 78 місце – за складовою “Інфраструктура”. Так, покращення рейтингу ефективності ринку праці на п'ять пунктів пояснюється більшою гнучкістю визначення заробітної плати у країні (перехід з 61 на 52 місце в глобальному рейтингу).

Реальне падіння заробітної плати в Україні було дуже різким (9% у 2010 році). Водночас рейтинг також вказує на погіршення відносин між роботодавцями і працівниками, що може пояснюватися болючістю процесу скорочення як заробітних плат, так і персоналу під час кризи для обох сторін.

Фінансова криза викрила слабкі сторони конкурентоздатності України. Так, найбільш різко погіршилися рейтинги України за такими трьома складовими: “Макроекономічна стабільність” (падіння на 15 пунктів), “Рівень розвитку фінансового ринку” (падіння на 21 пункт) і “Оснащення новітніми технологіями” (падіння на 15 пунктів). Макроекономічна ситуація у 2010 році в Україні продовжила погіршуватися насамперед через поглиблення фінансової кризи. У країні не лише різко зросла відсоткова маржа, а й практично призупинилось банківське кредитування. Також почали збільшуватись рівень державного боргу і розмір бюджетного дефіциту, що знижувало конкурентоздатність економіки. У підсумку Україна посіла 106 місце за ІГК поряд з Йорданією і Парагваєм.

Фінансова система України виявилась вкрай вразливою до кризи. Доступність фінансування різко знизилася, збільшилися обмеження на рух капіталу, що призвело до погіршення надійності банків.

У складовій “Оснащення новітніми технологіями” особливо різке падіння за підсумками 2010 року відбулось за показником прямих капітальних інвестицій. За іншими показниками цієї складової оцінки також погіршилися. Так, компаніям

було не до впровадження нових технологій на тлі кризи, а ключові показники розвитку телекомунікаційного ринку суттєво уповільнили зростання.

Під час кризи зростає роль держави у підвищенні конкурентоздатності економіки. Хоча рейтинг ефективності інституціонального середовища в Україні впав лише на п'ять пунктів, причини для занепокоєння залишаються, адже за цією складовою в Україні найнижчий рейтинг – 120 місце, поряд з Нікарагуа і Монголією.

Результати опитування керівників підприємств стали серйозним фактором зниження рейтингу України. Як показало дослідження СЕФ, під час кризи у керівників бізнесу в усьому світі переважали більш песимістичні настрої, ніж, наприклад, у представників наукових кіл. Макроекономічні показники країн різко погіршились, а урядові антикризові заходи виглядали непереконливими.

Проте навіть під час кризи перелік головних проблем для українського бізнесу не зазнав суттєвих змін. Найбільшу кількість балів набрали такі фактори як нестабільність державної політики і доступ до фінансування – їх зазначили 16,5% і 13,5% респондентів відповідно. Керівники підприємств з року в рік вказують на головну проблему – неадекватність політики уряду. Це, імовірно, відображає загальне невдоволення українського бізнесу не лише антикризовими діями, а й низькою результативністю роботи державних інституцій загалом.

У 2010 році до п'ятірки найбільш проблемних факторів для розвитку українського бізнесу увійшли податкове регулювання і нестабільність уряду. Тиск з боку податкових органів на бізнес збільшився (практика авансових платежів податків стала масовою).

У складні для України 2009–2010 роки – коли і економічна, і політична криза збіглися у часі – уряд мав продемонструвати більшу послідовність у своїй політиці. Відсутність чітких, реалістичних планів і дій уряду з подолання кризи, а також складнощі з виконанням умов МВФ, безумовно, негативно вплинули на очікування бізнесу.

Позиції України в міжнародному рейтингу Всесвітнього банку “Doing Business 2010”, показники якого також входять до ІГК, практично не покращились [10]. Україна посідає 142 місце (серед 183 країн) за простотою ведення бізнесу, що пояснюється існуванням так званої “регуляторної гільйотини” для бізнесу, яка потребує негайного реформування.

У 2011 році Україна посіла 82 місце серед 142 країн у рейтингу ІГК за 2010–2011 роки, піднявшись за рік на сім позицій.

Утім результати України за деякими складовими конкурентоздатності залишають бажати кращого: найбільше занепокоєння викликає інституційне середовище, оскільки, за словами заступника директора Центру глобальної конкурентоспроможності та продуктивності СЕФ Тьєррі Гейгера, Україна традиційно розташовалася в десятці країн, що замикають рейтинг, за такими показниками як корупція, неефективність бюрократичного апарату і захист прав власності [7].

Т. Гейгер підкреслив, що Україні варто проявити рішучість у подоланні цих проблем, щоб відновити довіру з боку бізнесу та інвесторів.

Україна має низькі позиції і за такими складовими як “Ефективність ринку товарів” (129 місце), “Рівень розвитку фінансового ринку” (116 місце). Навіть після поліпшення “Макроекономічного середовища” Україна посідає за цією складовою лише 112 місце.

За даними дослідження, сильними сторонами України є “Обсяг ринку” (38 місце), “Ефективність ринку праці” (61 місце). Досить високу позицію (51 місце) Україна посідає і за складовою “Вища освіта та професійна підготовка”. Однак останнім часом становище України за цією складовою стало погіршуватися: за останній рік країна опустилася з 46 на 51 місце.

Згідно з ІГК–2011 найближчими сусідами України зверху є Ботсвана і Тринідад і Тобаго, знизу – Намібія та Гватемала.

Поруч з Україною за ІГК розташовуються Румунія, що опустилася за рік на 10 позицій і займає 77 місце, Росія, яка втратила три позиції (66 місце), Грузія, яка піднялася на п'ять позицій (88 місце).

Лідером за ІГК, як і рік тому, залишилася Швейцарія. Наступні за нею Сінгапур і Швеція за минулий рік помінялися місцями в рейтингу, а США і Німеччина, які замикають шістьку перших, пропустили вперед Фінляндію. Далі йдуть Нідерланди, Данія, Японія і Великобританія.

Кращі з пострадянських країн позиції у країн Балтії: Естонії (33 місце), Литви (44), Латвії (64).

Висновки. Проведено аналіз теоретико-методологічних засад глобальної конкурентоздатності, розкрито сутність складових конкурентоздатності та особливості алгоритму розрахунку Індексу глобальної конкурентоспроможності (ІГК). Досліджено динаміку ІГК України за складовими ІГК. Виявлено, що головними факторами глобальної конкурентоздатності України, які суттєво підвищують її ІГК, є обсяг ринку та рівень освіти. Отже, стимулювання конкурентних переваг, пов'язаних з рештою факторів, зокрема зі зростанням технологічного рівня економіки, упровадженням інновацій, підвищенням ефективності державного управління, дозволить Україні досягти зростання міжнародної конкурентоздатності. Показано, що як сам ІГК, так і методологія його розрахунку й застосування є дуже корисним для аналізу конкурентних переваг України, а також розроблення і реалізації ефективної стратегії підвищення рівня глобальної конкурентоспроможності України.

Список використаних джерел

1. Портер М. Конкуренція / Майкл Портер [пер. с англ.]. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2006. – 608 с.
2. Рейнолдс М. Європейський закон про конкуренцію – корисна модель / М. Рейнолдс. – II міжнар. конф. “Конкурентна політика в умовах перехідної економіки”. Збірник тез, 2001.
3. Schmidt E. New trends in american antitrust / E. Schmidt, C. Thomas, Vinje et al. – Euromoney magazine, 1996.
4. Тейлор Л. Реформи глазами американских ученых / Л. Тейлор. – Российский экономический альманах. Фонд «За экономическую грамотность», 1996. – С. 7.
5. Friedman M. Free Markets Theory / M. Friedman. – Chicago, 1973. – 312 p.
6. Хайек Ф. Конкуренция как процедура открытия / Ф. Хайек [пер. с англ.]. – Вена, 1980. – С. 3.
7. Global Competitiveness Report 2009–2012 [Electronic resource] / The World Economic Forum. – Geneva, 2012. – 495 p. – Mode of access : <http://www.weforum.org>.
8. Sala-i-Martin Xavier. The Global Competitiveness Index / Xavier Sala-i-Martin, Elsa V. Artadi. – Global Competitiveness Report. Global Economic Forum, 2004.
9. Конкуренція в Україні // К: АМКУ, центр комплексних досліджень з питань антимонопольної політики, ДП “Інститут економіки та прогнозування НАНУ”, 2006. – С. 40.
10. Doing Business 2013. Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises. – World Bank (23 October 2012) [Electronic resource]. – Access Mode : <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2013>

*Е. Л. ЧЕРНЕЛЕВСКАЯ,
кандидат экономических наук, доцент,
кандидат юридических наук, докторант,
Национальный университет пищевых технологий*

Анализ факторов глобальной конкурентоспособности

Раскрыты сущность двенадцати составляющих Индекса глобальной конкурентоспособности (ИГК), взаимосвязи между ними, общий алгоритм расчета ИГК. Исследована динамика ИГК Украины по составляющим ИГК. На основе ИГК

выявлены основные факторы, формировавшие глобальную конкурентоспособность Украины в период до и после глобального финансового кризиса. Проведен сравнительный анализ Украины и отдельных стран мира по ИГК.

Ключевые слова: конкуренция, глобальная конкурентоспособность, индекс глобальной конкурентоспособности, составляющая конкурентоспособности, преимущества.

O. L. CHERNELEVSKA,
PhD (Economics), Associate Professor,
PhD (Law), Doctoral Student,
National University of Food Technologies

Analysis of Global Competitiveness Factors

Analysis of ways to gain competitive advantage by countries that have success stories in this field, becoming symbols of global competitiveness, is a problem that requires comprehensive scientific studies, which are all the more important for countries with transitional economies such as Ukraine.

The study aims to analyze theoretical background of global competitiveness, including the criteria used by distinguished international organizations in constructing ratings of global competitiveness of countries.

A detailed review of the algorithm of Global Competitiveness Index (GCI) is given, with brief description of each of its 12 components and their relations.

Application of GCI to evaluate the global competitiveness of Ukraine is shown. GCI dynamics for Ukraine by GCI component are analyzed over the period prior and after the global financial crisis of 2008. The analysis shows that the factors enhancing the global competitiveness of Ukraine are market volume and education level. Therefore, Ukraine needs to stimulate competitive advantages evolving from the rest of the factors (10 of 12 GCI components), especially the ones related with increasing technological level of the economy, innovating, efficiency enhancement in public administration. Comparative analysis of Ukraine and selected countries is made from the GCI perspective. It is shown that GCI offers a very effective tool for theoretical analysis of strong and weak sides of Ukraine in the competitiveness context, and for strategic decision-making on enhancing the global competitiveness of Ukraine.

Keywords: competition, global competitiveness, global competitiveness index, competitiveness component, advantages.

